ul tašpurīm v.	nenapsala jsi mi
naggārum s.	truhlář, tesař
aṭarrad-ak-kum v.	pošlu ti
balāṭum s.	život
mītūtum s.	smrt
balṭūtum s.	život
taprusī v.	rozhodla jsi
tasruq-an-ni v.	obětoval jsi mne
ul iṭīb v.	nebyl(a) dobrý/á
šīrum s.	maso, tělo

Překlad (1)

1. s radostí mi pošli!
2. nechť tato pole brzy zavodní
3. jistě není tvým (f.) majetkem
4. a já jsem zle jednal
5. před bohem neměj velký strach!
6. záležitost mne trápila více než předtím
7. jako letos
8. od té doby, kdy se mému pánu daří dobře a mně se daří dobře, vrátila se má důvěra v tebe (dosl.: vrátil jsem se k tvé důvěře), (ale) ty jsi mi nenapsala a záležitost mé smrti nebo života jsi nerozhodla
9. pozítří ti pošlu truhláře
10. od té doby, co jsi mne obětoval za svůj život bohu Nergalovi, ani jeden den jsem se necítil dobře

10 Verba

10.1 Kořeny a kmeny

Kořen je nositelem sémantického významu slovesa (viz 4.3) a je tvořen zpravidla třemi radikály. Radikály slovesného kořene mohou být jak konsonanty, tak dlouhé vokály, např.

**prs* je kořen o 3 konsonantech
**bnī* nebo **qīš* jsou kořeny o 2 konsonantech a 1 vokálu.

Slovesa s tříkonsonantním kořenem bývají označována jako silná (kromě těch, jejichž prvním radikálem je *n-* nebo *w-*). Těchto sloves je zhruba 50 % z celkového počtu sloves, např.:

**prs, *škn, *'mr*

Slovesa, v jejichž kořeni je hláska *w* nebo *j* nebo dlouhé vokály, jsou označována za slovesa slabá, např.:

**wbl, *jnq, *bnī, *qīš*

K slabým slovesům se počítají rovněž kořeny, jejichž 2. a 3. konsonant je identický, např.:

**šdd*

Existuje i početně malá skupina sloves, jejichž kořen je tvořen čtyřmi radikály, např.:

**blkt, *prkū*

Od slovesného kořene lze odvodit celou řadu verbálních a nominálních kmenů. Tyto kmeny se vytvářejí změnou vokalisace, připojováním prefixů, sufixů, infixů nebo reduplikací prostředního radikálu, např. od kořene *MḪR lze odvodit tyto tvary:

i-MḪuR	„přijal(a)“
i-MaḪḪaR	„přijme“
MāḪiR-ān-um	„příjemce“
MaḪīR-um	„hodnota“
MitḪāR-iš	„rovným dílem“
taMḪāR-um	„bitva“

Součástí verbálních kmenů vytvořených od tříkonsonantních kořenů je kmenový vokál (mezi 2. a 3. konsonantem). Podle vokálu présentního a préteritního kmene rozlišujeme 5 verbálních tříd:

1. třída (a/a): v présentním i préteritním kmeni je vokál *-a-*

kořen **ṣbt*	prés. kmen	prét. kmen
	**ṣabbat*	**ṣbat*
3. os. sg.	*i-ṣabbat* „on(a) bere“	*i-ṣbat* „vzal(a)“

2. třída (i/i): v présentním i préteritním kmeni je vokál *-i-*

kořen **pqd*	prés. kmen	prét. kmen
	**paqqid*	**pqid*
3. os. sg.	*i-paqqid* „on(a) svěřuje"	*i-pqid* „svěřil(a)"

3. třída (u/u): v présentním i préteritním kmeni je vokál *-u-*

kořen **rgm*	prés. kmen	prét. kmen
	**raggum*	**rgum*
3. os. sg.	*i-raggum* „on(a) požaduje"	*i-rgum* „požadoval(a)"

4. třída (a/u): v présentním kmeni je vokál *-a-*, zatímco v prét. kmeni je vokál *-u-*

kořen **prs*	prés. kmen	prét. kmen
	**parras*	**prus*
3. os. sg.	*i-parras* „on(a) odděluje"	*i-prus* „oddělil(a)"

5. třída (a/i): v présentním kmeni je vokál *-a-*, zatímco v prét. kmeni je vokál *-i-*

kořen **wbl*	prés. kmen	prét. kmen
	**wabbal*	**wbil*
3. os. sg.	*ubbal* „on(a) přináší"	*ū-bil* „přinesl(a)"

Změnou vokalisace, reduplikací, nebo i pomocí prefixů, sufixů či infixů se vytvářejí čtyři skupiny kmenů, které se označují římskými číslicemi I–IV. Setkáváme se též s tradičními označeními G (německy Grundstamm) pro I. kmeny, D (německy Doppelungsstamm) pro II. kmeny, Š (hebrejsky šaf'el) pro III. kmeny a N (hebrejsky nif'al) pro IV. kmeny.

K finitním tvarům slovesným řadíme stativ, présens, préteritum, perfektum, imperativ, prekativ, kohortativ, prohibitiv a vetitiv. K nominálním tvarům odvozeným od slovesných kořenů patří participium aktivní, verbální substantivum a verbální adjektivum. Starobabylonština nemá tvar, který by odpovídal infinitivu v indoevropských jazycích. Slovesa jsou uváděna v lexikálních pomůckách v nominativu podstatného jména slovesného (*maḫārum* „přijetí"), které se v tradičním pojetí označuje jako infinitiv.

10.2 Nominální tvary odvozené od verbálních kořenů

10.2.1 *Verbální substantivum*

Verbální substantivum (v gramatikách dosud běžně označované jako infinitiv) odpovídá svým významem plně českému podstatnému jménu

slovesnému: *šaṭārum* „psaní", *kašādum* „dospění, dobytí", *alākum* „příchod".

Vytváří se jak od základních kmenů (I), tak od kmenů rozšířených (II–IV). Jde o singularia tantum (viz 5.1.2.2), která se skloňují a vytvářejí status rectus i status constructus:

nom.	*šaṭārum*	*kašādum*
gen.	*šaṭārim*	*kašādim*
akus.	*šaṭāram*	*kašādam*
st.c.	*kašād Bābilim*	„příjezd do Babylonu"
	adi alākī-šu	„až do jeho příchodu"

Verbální substantivum se někdy používá ve spojení s finitním slovesným tvarem tvořeným od téhož kořene (*figura etymologica*):

šapārum ul tašappar-am „neposíláš" (dosl.: „posíláním neposíláš")

Verbální substantivum se používá rovněž s předložkami *ana, ina, aššum* ve větných konstrukcích zastupujících vedlejší větu:

dannum enšam ana lā ḫabālim „aby nepoškodil (dosl.: k nepoškození) silný slabého"

ṭupp-ī ina amārī-ka „když uvidíš (dosl.: v tvém zhlédnutí) mou tabulku"

10.2.2 *Participium aktivní*

Participium aktivní se deklinuje jako adjektivum a rozlišuje rod, číslo a pád. Může také vytvářet status constructus.

10.2.2.1 Tvoření

Participia aktivní mají v základních kmenech mezi 1. a 2. konsonantem vokál *-ā-* a mezi 2. a 3. konsonantem vokál *-i-*.
Schéma: K_1 + *-ā-* + K_2 + *-i-* + K_3 + pádový sufix (s mimací)

pārisum „oddělující", *lāmidum* „učící se"

V rozšířených kmenech se tvoří prefixem *mu-* (viz níže kap. 24 a násl.).

10.2.2.2 Užití

Participia aktivní se mohou používat (zejména označují-li povolání, hodnosti ap.) jako substantiva. V těchto případech mají v plurálu koncovky substantiv:

sg. *ālikum*	„jdoucí, posel"	pl. *ālikū*	„poslové"
sg. *nāgirum*	„vyvolávající, herold"	pl. *nāgirū*	„heroldi"

10.2.3 *Verbální adjektivum*

Verbální adjektivum má mezi 1. a 2. konsonantem vokál *-a-* (viz 5.2). Schéma: K_1 + *-a-* + K_2 + K_3 + pádový sufix (s mimací)

ḫalqum „ztracený“

	sg.		pl.	
	m.	f.	m.	f.
nom.	*ḫalqum*	*ḫalqatum*	*ḫalqūtum*	*ḫalqātum*
gen.	*ḫalqim*	*ḫalqatim*	*ḫalqūtim*	*ḫalqātim*
akus.	*ḫalqam*	*ḫalqatam*	*ḫalqūtim*	*ḫalqātim*

Ve většině rozšířených kmenů (viz níže) se tvar verbálního adjektiva shoduje s tvarem verbálního substantiva.

10.3 Gramatické kategorie u sloves

U sloves rozeznáváme tyto gramatické kategorie:

osobu: 1., 2., 3.
rod: maskulinum a femininum
číslo: singulár, plurál a duál
čas: présens, préteritum, perfektum, stativ
způsob: indikativ, imperativ, prekativ, kohortativ, vetitiv, prohibitiv

Časování sloves

Jednotlivé slovesné tvary se tvoří tak, že se na slovesný kmen napojují buď jen sufixy (stativ, imperativ) nebo prefixy a sufixy (préteritum, présens, perfektum), případně difixy.

V 2. os. sg. a 3. os. pl. existují zvláštní tvary pro maskulinum a femininum. Ojediněle jsou doloženy i tvary v 3. osobě duálu.

I. kmeny

Slovesa se časují pomocí následujících prefixů a sufixů, které se připojují k préteritnímu, présentnímu či perfektnímu kmeni:

	sg.	pl.
1. os.	*a-*	*ni-*
2. os. m.	*ta-*	*ta-...-ā*
f.	*ta-...-ī*	*ta-...-ā*
3. os. m.	*i-*	*i-...-ū*
f.	*i-*	*i-...-ā*

10.4 Préteritum

10.4.1 *Tvoření*

I. préteritní kmen se tvoří vložením vokálu (*a, i, u*) mezi druhý a třetí radikál kořene (viz 10.1). Od préteritních tvarů sloves se odvozují rovněž různé modální tvary (vetitiv, kohortativ, prekativ – viz kap. 17).

Préteritní tvary pro jednotlivé osoby se vytvářejí připojením výše uvedených konjugačních prefixů nebo difixů k préteritnímu kmeni.

Schéma: konj. prefix + K_1 + K_2 + V + K_3 (+ konj. sufix)

**ṣbt*	*i-ṣbat*	„uchopil(a)“
**pqd*	*i-pqid*	„svěřil(a)“
**rpd*	*i-rpud*	„běžel(a)“
**prs*	*i-prus*	„oddělil(a)“

Paradigma:
ṣabātum „uchopit“

	sg.	pl.
1. os.	*aṣbat*	*niṣbat*
2. os. m.	*taṣbat*	*taṣbatā*
f.	*taṣbatī*	*taṣbatā*
3. os. m.	*iṣbat*	*iṣbatū*
f.	*iṣbat*	*iṣbatā*

paqādum „svěřit“

	sg.	pl.
1. os.	*apqid*	*nipqid*
2. os. m.	*tapqid*	*tapqidā*
f.	*tapqidī*	*tapqidā*
3. os. m.	*ipqid*	*ipqidū*
f.	*ipqid*	*ipqidā*

parāsum „oddělit“

	sg.	pl.
1. os.	*aprus*	*niprus*
2. os. m.	*taprus*	*taprusā*
f.	*taprusī*	*taprusā*
3. os. m.	*iprus*	*iprusū*
f.	*iprus*	*iprusā*

10.4.2 *Význam*

Préteritem se vyjadřují děje a stavy, které se odehrály či trvaly v minulosti. Užívá se ho však rovněž v podmínkových větách po spojce *šumma* (viz 29.1.6.1) a v souslednosti časové k vyjádření předminulého času (viz 29.2).

Cvičení (1)

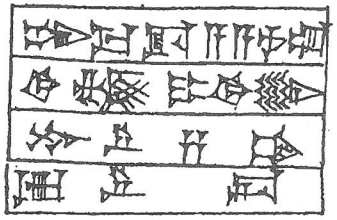

1. – §5

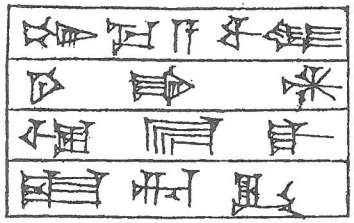

2. – §6

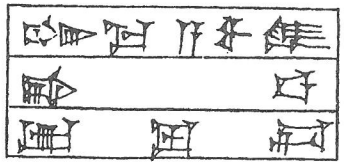

3. – §21

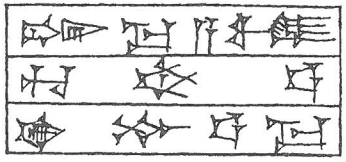

4. – §22

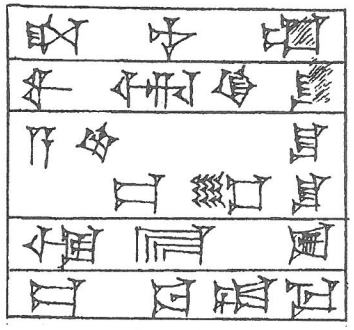

5. – §30

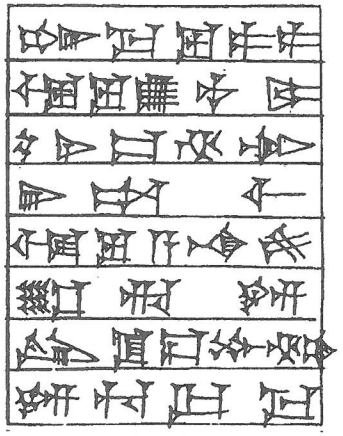

6. – §33

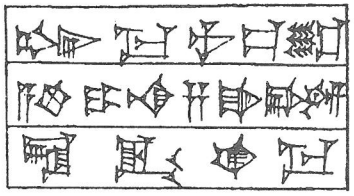

7. – §61

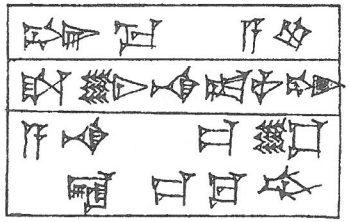

8. – §62

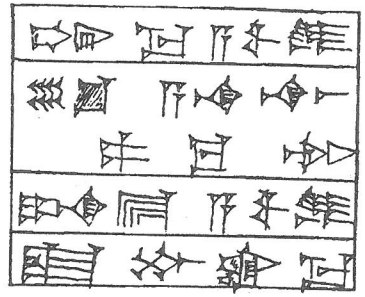

9. – §120

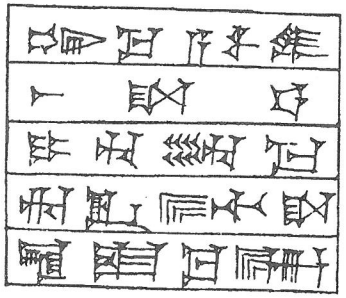

10. – §128

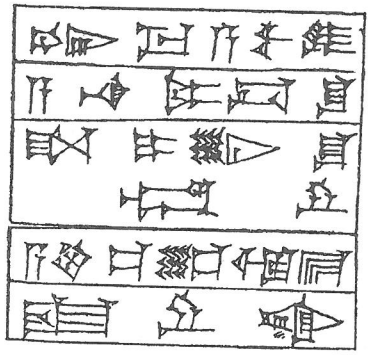

11. – §165

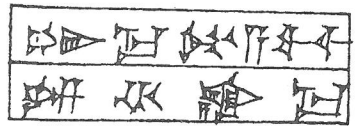

12. – §213

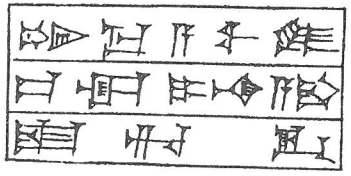

13. – §259

Znaky a čtení (1)

uš, také *ús*

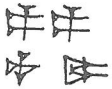

ša ḫaṭṭātim (PA.PA) vojenský hodnostář

laputtûm (NU.BÀNDA) vojenský hodnostář

ṣābum (ERIM) „lidé, pracovníci“

ḫarrānum (KASKAL) „tažení, cesta“

LÚ:*agrum* (LÚ:ḪUN.GÁ) „námezdní pracovník“

ḫar, také *mur*

GIŠ:*epinnum* (GIŠ:APIN) „pluh“

ugārum (A.GÀR) „pole“

Přepis (1)

1. *šum-ma da-a-a-nu-um di-nam i-di-in pu-ru-sà-am ip-ru-ús* (§5)
2. *šum-ma a-wi-lum makkūr* (NÍG.GA) *ilim* (DINGIR) *ù ekallim* (É.GAL) *iš-ri-iq* (§6)
3. *šum-ma a-wi-lum bi-tam ip-lu-uš* (§21)
4. *šum-ma a-wi-lum ḫu-ub-tam iḫ-bu-ut-ma* (§22)
5. *ša-nu-um wa-ar-ki-šu eqel-šu* (A.ŠÀ-*šu*) GIŠ:*kirī-šu* (GIŠ:KIRI$_6$-*šu*) *ù bīs-sú* (É-*sú*) *iṣ-ba-at-ma* (§30)
6. *šum-ma lu ša ḫaṭṭātim* (PA.PA) *ù lu-ú laputtûm* (NU.BÀNDA) *ṣāb* (ERIM) *ni-is-ḫa-tim ir-ta-ši ù lu a-na ḫarrān* (KASKAL) *šar-ri-im* LÚ:*agram* (LÚ:ḪUN.GÁ) *pu-ḫa-am im-ḫu-ur-ma* (§33)
7. *šum-ma nukaribbum* (NU.GIŠ:KIRI$_6$) *eqlam* (A.ŠÀ) *i-na za-qá-pí-im la ig-mur-ma* (§61)
8. *šum-ma eqlam* (A.ŠÀ) *ša in-na-ad-nu-šum a-na* GIŠ:*kirîm* (GIŠ:KIRI$_6$) *la iz-qú-up* (§62)
9. *šum-ma a-wi-lum še-šu* (ŠE-*šu*) *a-na na-aš-pa-ku-tim i-na bīt* (É) *a-wi-lim iš-pu-uk-ma* (§120)
10. *šum-ma a-wi-lum aš-ša-tam i-ḫu-uz-ma ri-ik-sa-ti-ša la iš-ku-un* (§128)
11. *šum-ma a-wi-lum a-na aplī-šu* (IBILA-*šu*) *ša i-in-šu maḫ-ru eqlam* (A.ŠÀ) GIŠ:*kiriam* (GIŠ:KIRI$_6$) *ù bītam* (É) *iš-ru-uk* (§165)
12. *šum-ma amat* (GÉME) *a-wi-lim im-ḫa-aṣ-ma* (§213)
13. *šum-ma a-wi-lum* GIŠ:*epinnam* (GIŠ:APIN) *i-na ugārim* (A.GÀR) *iš-ri-iq* (§259)

Slovíčka (1)

šarāqum v. (i/i)	krást
idīn v.	rozsoudil(a)
purussûm s.	rozhodnutí
parāsum v. (a/u)	rozhodnout
palāšum v. (a/u)	probourat
ḫabātum v. (a/u)	loupit
ḫubtum s.	loupež
warkī-šu	po něm (časově)
ṣabātum v. (a/a)	uchopit, zmocnit se
ša ḫaṭṭātim	vojenský hodnostář
laputtûm s.	vojenský hodnostář
ṣābum s.	voják, pracovník, též kolektivum lidé, vojáci, pracovníci
ṣāb niseḫātim s.	zběh, uprchlík
irtaši v.	přijal(a), nabyl(a) něčeho

ḫarrānum s. f.	cesta, tažení
agrum s.	námezdní pracovník
pūḫum s.	náhrada, náhradník
maḫārum v. (a/u)	přijmout
zaqāpum v. (a/u)	pěstovat
gamārum v. (a/u)	dokončit, připravit (na = *ina*)
ša innadnu-šum	které mu bylo dáno
našpakūtum s.	uskladnění (obilí)
šapākum v. (a/u)	uskladnit (obilí na sýpku)
šakānum v. (a/u)	položit
ša īn-šu maḫru	jenž je příjemný jeho oku (tj. jenž se mu zalíbil)
šarākum v. (a/u)	darovat
maḫāṣum v. (a/a)	tlouci, bít
epinnum s. m./f.	pluh
ugārum s. m./f.	pole

Překlad (1)

1. jestliže soudce rozsoudil spor, vydal rozhodnutí
2. jestliže někdo ukradl majetek boha nebo paláce
3. jestliže někdo proboural dům
4. jestliže se někdo dopustil vloupání
5. jiný (člověk) se po něm zmocnil jeho pole, zahrady a domu
6. jestliže vojenský hodnostář *ša ḫaṭṭātim* nebo *laputtûm* přijal uprchlíky nebo přijal námezdního pracovníka (jako) náhradníka na královské tažení
7. jestliže zahradník nedokončil (přípravu) pole k pěstování
8. jestliže pole, které mu bylo dáno, nepřeměnil v zahradu (dosl.: nevypěstoval)
9. jestliže někdo svěřil svoje obilí k uskladnění v něčím domě
10. jestliže si někdo vzal manželku a nevyhotovil (dosl.: nepoložil) její smlouvy
11. jestliže někdo svému dědici, jenž je příjemný jeho oku, daroval pole, zahradu a dům
12. jestliže udeřil avílovu otrokyni
13. jestliže někdo ukradl na poli pluh

11 Présens

11.1 Tvoření

I. présentní kmen se vytváří reduplikací druhého radikálu kořene a vložením vokálu *-a-* mezi první a druhý radikál. Mezi druhý a třetí radikál se vkládá vokál *-a-, -i-, -u-* (viz 10.1).

Schéma: konj. prefix + K_1 + *-a-* + K_2 + K_2 + V + K_3 (+ konj. sufix)

**ṣbt*	*i-ṣabbat*	„bere"
**pqd*	*i-paqqid*	„svěřuje"
**rpd*	*i-rappud*	„běží"
**prs*	*i-parras*	„odděluje"

Paradigma: *parāsum* „oddělit"

	sg.	pl.
1. os.	*aparras*	*niparras*
2. os. m.	*taparras*	*taparrasā*
f.	*taparrasī*	*taparrasā*
3. os. m.	*iparras*	*iparrasū*
f.	*iparras*	*iparrasā*

11.2 Význam

Présens má význam času přítomného i budoucího. Používá se však i pro vyjádření delšího trvání nebo opakování děje v minulosti. Může mít též modální význam („chtít" nebo „moci"), např. *išappar* znamená podle kontextu „posílá" i „chce poslat" (nebo „může poslat"). Présenta se užívá i k označení časově blíže nespecifikovaných dějů, resp. obecně platných tvrzení, např. *mamman ul iparras* „nikdo nerozhodne" a také v prohibitivu (*lā taparras* „nerozhoduj!", viz kap. 17.2). Používá se někdy v podmínkových větách po spojce *šumma* (viz 29.1.6.1).

V písmu často není zdvojený konsonant vyjádřen, např. tvar *izakkar* („jmenuje") se píše nejen *i-za-ak-ka-ar*, nýbrž také *i-za-kar*; tvar *išaqqalū* („oni naváží") se píše *i-ša-aq-qa-lu*, ale také *i-ša-qa-lu*. (Présens se pak liší v písmu od préterita pouze vokálem *-a-* mezi prvním a druhým konsonantem kořene, případně kmenovým vokálem mezi druhým a třetím konsonantem.)

Cvičení (1)

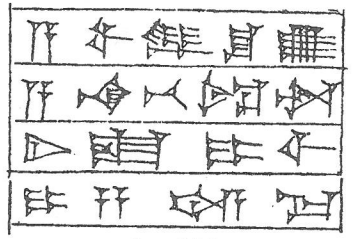

1. – §20

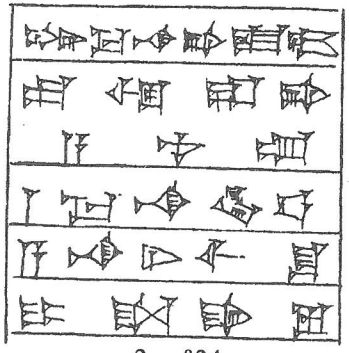

2. – §24

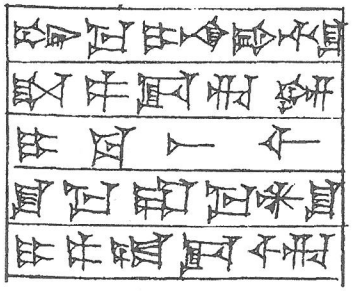

3. – §32

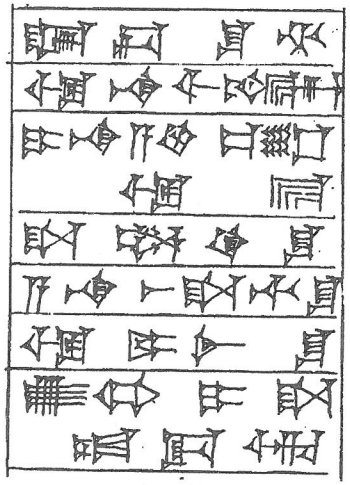

4. – §38

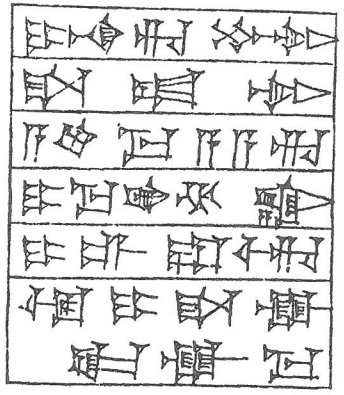

5. – §44

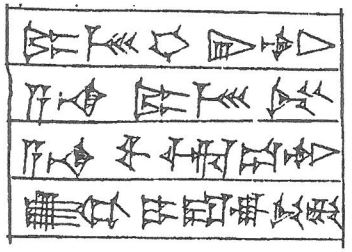

6. – §171

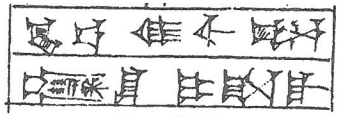

8. – §220

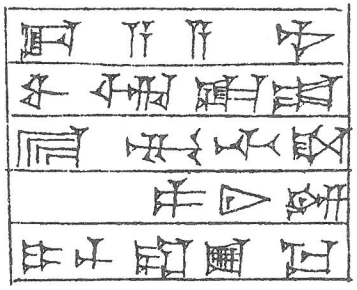

7a. – §177

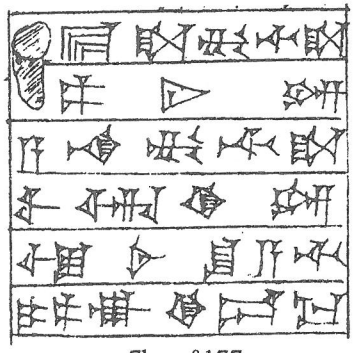

7b. – §177

Znaky a čtení (1)

kar

Přepis (1)

1. *a-wi-lum šu-ú a-na be-el wardim* (ÌR) *ni-iš i-lim i-za-kar-ma* (§20)
2. *šum-ma na-pí-iš-tum ālum* (URU) *ù ra-bi-a-nu-um ištēn* (1) *ma-na kaspam* (KÙ.BABBAR) *a-na ni-ši-šu i-ša-qá-lu* (§24)
3. *šum-ma i-na bi-ti-šu ša pa-ṭa-ri-im i-ba-aš-ši šu-ma ra-ma-an-šu i-pa-aṭ-ṭa-ar* (§32)
4. *rēdûm* (AGA.UŠ) *bā'irum* (ŠU.ḪA) *ù na-ši biltim* (GÚ.UN) *i-na eqlim* (A.ŠÀ) GIŠ:*kirîm* (GIŠ:KIRI$_6$) *ù bītim* (É) *ša il-ki-šu a-na aš-ša-ti-šu ù mārtī-šu* (DUMU.MUNUS-*šu*) *ú-ul i-ša-aṭ-ṭa-ar* (§38)
5. *i-na re-bu-tim ša-at-tim eqlam* (A.ŠÀ) *ma-a-a-ri i-ma-aḫ-ḫa-aṣ i-mar-ra-ar ù i-ša-ak-ka-ak-ma* (§44)
6. *mārū* (DUMU.MEŠ) *ḫi-ir-tim a-na mārī* (DUMU.MEŠ) *amtim* (GÉME) *a-na wa-ar-du-tim ú-ul i-ra-ag-gu-mu* (§171)
7. *da-a-a-nu wa-ar-ka-at bīt* (É) *mu-ti-ša pa-ni-im i-pár-ra-su-ma bītam* (É) *ša mu-ti-ša pa-ni-im a-na mu-ti-ša wa-ar-ki-im ù sinništim* (MUNUS) *šu-a-ti i-pa-aq-qí-du-ma* (§177)
8. *kaspam* (KÙ.BABBAR) *mi-ši-il šīmī-šu* (ŠÁM-*šu*) *i-ša-qal* (§220)

Slovíčka (1)

zakārum v. (a/u)	jmenovat
nīšum s.	život
nīš ilim zakārum	přísahat (dosl.: život boha vzývat)
ālum s.	město, obec
rabiānum s.	starosta

paṭārum v. (a/u)	vyplatit, vykoupit (ze zajetí)
-ma	1. a 2. zdůrazňující částice: *šū-ma* právě on, on sám
ḫīrtum s. f.	manželka
wardūtum s.	otrocký vztah, otroctví
nišū s. pl.t.	lidé
šaṭārum v. (a/u)	psát
majjārī imaḫḫaṣ	zorá do brázd (dosl.: rozbije brázdy)
marārum v. (a/u)	překopat
šakākum v. (a/u)	rozdrtit hroudy
ragāmum v. (u/u)	uplatňovat nárok
parāsum v. (a/u)	rozhodnout
paqādum v. (i/i)	svěřit
šaqālum v. (a/u)	vážit, navážit (stříbro) = zaplatit

Překlad (1)

1. tento člověk majiteli otroka odpřisáhne
2. jestliže (jde o) život, zaplatí město a starosta 1 minu stříbra jeho lidem
3. jestliže v jeho domě jsou (peníze) na výkupné, on sám sebe vyplatí
4. voják *rēdûm, bā'irum* a daňový poplatník nepřipíše z pole, zahrady nebo domu, jež (má v držení v rámci) své služby *ilkum*, (nic) své manželce ani své dceři
5. ve čtvrtém roce pole zorá do brázd, překope a rozdrtí hroudy
6. synové manželky nebudou vůči synům otrokyně uplatňovat nárok na (jejich) otroctví
7. soudcové rozhodnou (o) pozůstalosti domu jejího dřívějšího manžela a svěří dům jejího dřívějšího manžela jejímu pozdějšímu manželovi a této ženě
8. zaplatí polovinu jeho ceny ve stříbře

Cvičení (2)

1. 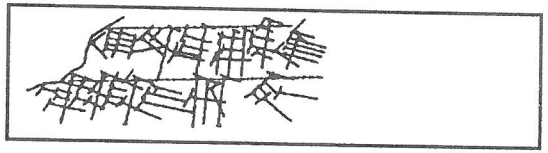

2. 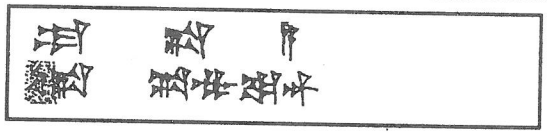

3.

4.

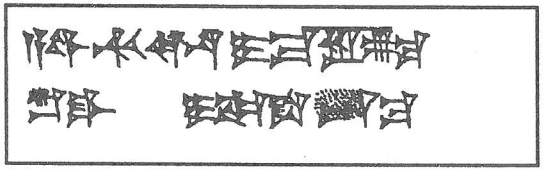

5.

Přepis (2)

1. [*am*]-*mi-nim šu-lu-um-ki la ta-ša-pa-ri-im* (AbB 7, 150, 6'–7')
2. *at-ta-a ta-ša-ak-ka-an* (AbB 1, 119, 5'–6')
3. *a-na-ku ú-ul a-ša-ap-pa-ra-ak-kum ù at-ta šu-mi ú-ul ta-za-ak-ka-ar* (AbB 1, 106, 9–10)
4. *a-wa-ti-ki-na i-ma-ru-ú-ma ekallam* (É.GAL) *i-ka-ša-*[*du*]*-ma* (AbB 1, 92, 13–14)
5. *ṭe*$_4$*-ma-am an-ni-a-am ma-aḫ-ri-šu a-ša-ak-ka-an* (AbB 3, 2, 29)

Slovíčka (2)

ammīnim pron.	proč?
šulmum s.	zdraví
šapārum v. (a/u)	1. poslat, odeslat 2. psát
šumum s.	pl. *šumātum,* jméno
immarū v.	oni uvidí, prozkoumají
kašādum v. (a/u)	dospět (někam), odebrat se (někam)
ṭēmum s.	názor, mínění, rozkaz

Překlad (2)

1. proč mi nepíšeš, jak se ti daří?
2. ty položíš
3. já ti nebudu psát a ty nebudeš jmenovat mé jméno
4. vaše (f.) slova prozkoumají a odeberou se do paláce
5. přednesu před ním toto mínění

12 Perfektum

12.1 Tvoření

I. perfektní kmen se vytváří pomocí infixu *-ta-*, který se vkládá mezi první a druhý radikál kořene. Mezi druhým a třetím radikálem je vždy stejný vokál jako v présentu.

Schéma: konj. prefix + K_1 + *-ta-* +K_2 + V + K_3 (+ konj. sufix)

**mḫṣ*	*i-mtaḫaṣ*	„udeřil(a)"
**pqd*	*i-ptaqid*	„svěřil(a)"
**rpd*	*i-rtapud*	„běžel(a)"
**prs*	*i-ptaras*	„oddělil(a)"

V 2. os. sg. f. a v 2. a 3. os. pl. dochází k elisi krátkého nepřízvučného vokálu mezi 2. a 3. radikálem:

**ta-ptaras-ī*	>	*taptarsī*	„oddělila jsi"
**ta-ptaras-ā*	>	*taptarsā*	„oddělili/y jste"
**i-ptaras-ū*	>	*iptarsū*	„oddělili"
**i-ptaras-ā*	>	*iptarsā*	„oddělily"

Asimilace hlásek v perfektu:

Jestliže je prvním radikálem slovesného kořene hláska *d, ṭ, z, s, ṣ,* dochází k asimilaci *-t-* (z infixu *-ta-*) k této hlásce, např.:

ṭarādum „poslat",	3. os. sg. **iṭ-ta-rad*	> *iṭṭarad*	„poslal(a)"
zakārum „jmenovat",	3. os. sg. **iz-ta-kar*	> *izzakar*	„jmenoval(a)"
ṣabātum „uchopit",	3. os. sg. **iṣ-ta-bat*	> *iṣṣabat*	„uchopil(a)"

Hláska *-n-* se asimiluje k infixu *-ta-* (viz kap. 18), např.:

nadānum „dát", 3. os. sg. **in-ta-din* > *ittadin* „dal(a)"

Paradigma: *parāsum* „oddělit"

	sg.	pl.
1. os.	*aptaras*	*niptaras*
2. os. m.	*taptaras*	*taptarsā*
f.	*taptarsī*	*taptarsā*
3. os. m.	*iptaras*	*iptarsū*
f.	*iptaras*	*iptarsā*

12.2 Význam

Perfektum vyjadřuje děje, které se udály v minulosti a jsou časově vymezené či odstupňované. Proto se ho používá převážně v souslednosti časové (vyjadřuje děj, který následoval po jiném ději, rovněž minulém, jenž je pak vyjádřen préteritem, viz 29.2) a také v podmínkových větách po spojce *šumma* (29.1.6.1).

išme awās-sa imtaḫar qabâ-ša
milkum ša aššatim imtaqut ana libbī-šu
„slova její uslyšel, přijal její řeč,
rada (jeho) manželky nalezla své místo v jeho srdci (dosl.: spadla do jeho srdce)“

Cvičení (1)

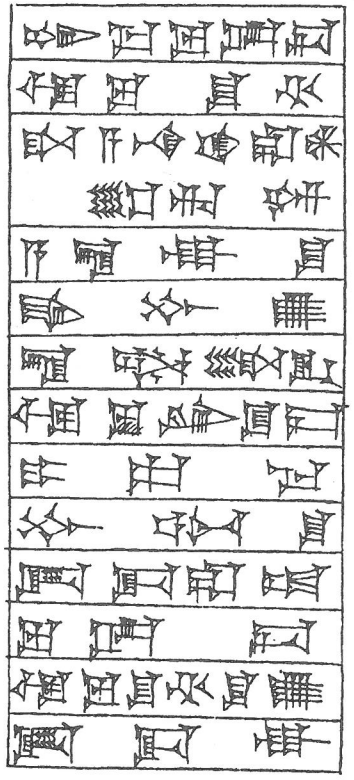

1. – §26

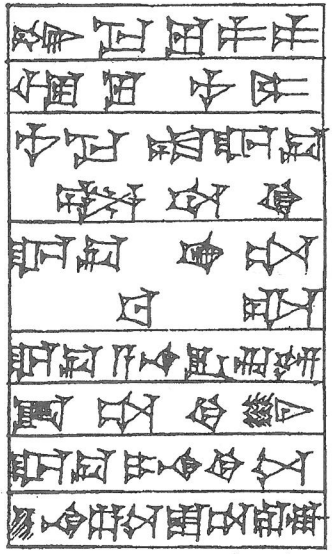

2. – §34

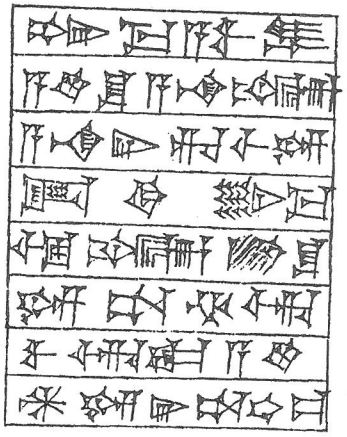

3. – §45

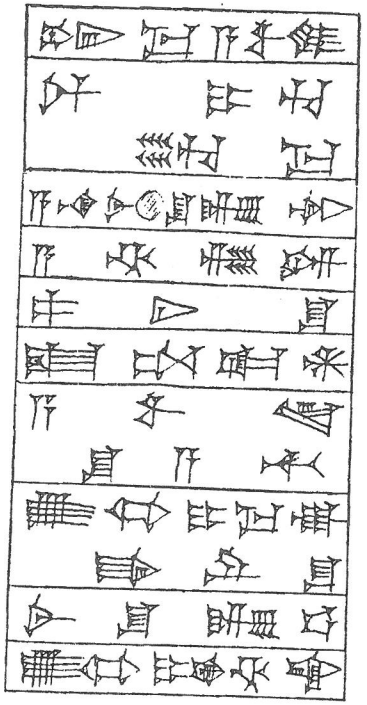

4. – §144

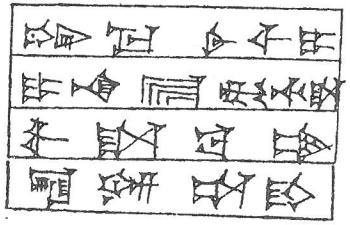

5. – §149

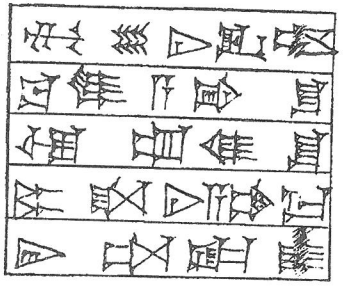

6. – §194

7. – §203

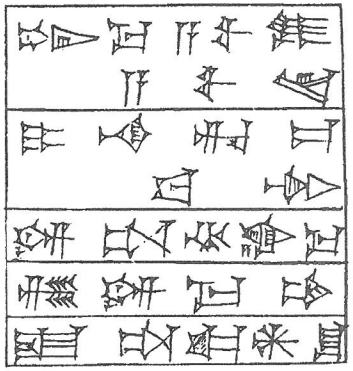

8. – §206

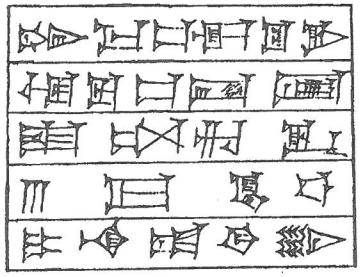

9. – §260

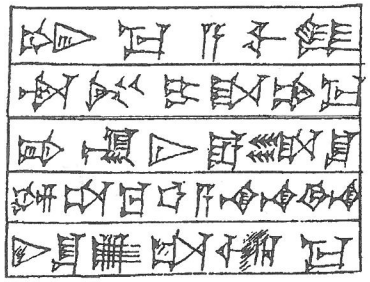

10. – §278

Znaky a čtení (1)

D:*Adad* (D:IŠKUR) bůh Adad

nadītum (LUKUR) kněžka *nadītum*

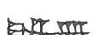 gi_4, ge_4

Přepis (1)

1. *šum-ma lu rēdûm* (AGA.UŠ) *ù lu bā'irum* (ŠU.ḪA) *ša a-na ḫar-ra-an šar-ri-im a-la-ak-šu qá-bu-ú la il-li-ik ù lu* LÚ:*agram* (LÚ:ḪUN.GÁ) *i-gur-ma pu-úḫ-šu iṭ-ṭa-ra-ad lu rēdûm* (AGA.UŠ) *ù lu bā'irum* (ŠU.ḪA) *šu-ú id-da-ak* (§26)
2. *šum-ma lu ša ḫaṭṭātim* (PA.PA) *ù lu laputtûm* (NU.BÀNDA) *nu-ma-at rēdîm* (AGA.UŠ) *il-te-qé rēdiam* (AGA.UŠ) *iḫ-ta-ba-al rēdiam* (AGA.UŠ) *a-na ig-ri-im it-ta-di-in rēdiam* (AGA.UŠ) *i-na di-nim a-na dan-nim iš-ta-ra-ak* (§34)

3. *šum-ma a-wi-lum eqel-šu* (A.ŠÀ-*šu*) *a-na biltim* (GÚ.UN) *a-na er-re-ši-im id-di-in-ma ù bilat* (GÚ.UN) *eqlī-šu* (A.ŠÀ-*šu*) *im-ta-ḫa-ar wa-ar-ka eqlam* (A.ŠÀ) D:*Adad* (D:IŠKUR) *ir-ta-ḫi-iṣ* (§45)
4. *šum-ma a-wi-lum nadītam* (LUKUR) *i-ḫu-uz-ma a-na* MUNUS:*šu-gi*$_4$*-tim a-ḫa-zi-im pa-ni-šu iš-ta-ka-an a-wi-lam šu-a-ti ú-ul i-ma-ag-ga-ru-šu* MUNUS:*šu-gi*$_4$*-tam ú-ul i-iḫ-ḫa-az* (§144)
5. *šum-ma sinništum* (MUNUS) *ši-i i-na bīt* (É) *mu-ti-ša wa-ša-ba-am la im-ta-gàr* (§149)
6. *mu-še-ni-iq-tum ba-lum a-bi-šu ù um-mi-šu māram* (DUMU) *ša-ni-a-am-ma ir-ta-ka-ás* (§194)
7. *šum-ma mār* (DUMU) *a-wi-lim le-e-et mār* (DUMU) *a-wi-lim ša ki-ma šu-a-ti im-ta-ḫa-aṣ* 1 *ma-na kaspam* (KÙ.BABBAR) *i-ša-qal* (§203)
8. *šum-ma a-wi-lum a-wi-lam i-na ri-is-ba-tim im-ta-ḫa-aṣ-ma sí-im-ma-am iš-ta-ka-an-šu* (§206)
9. *šum-ma* GIŠ:*ḫarbam* (GIŠ:APIN.TÚG.KIN) *ù lu* GIŠ:*maškakātim* (GIŠ:GÁN.ÙR) *iš-ta-ri-iq* 3 *šiqil* (GÍN) *kaspam* (KÙ.BABBAR) *i-na-ad-di-in* (§260)
10. *šum-ma a-wi-lum wardam* (ÌR) *amtam* (GÉME) *i-ša-am-ma bé-en-ni e-li-šu im-ta-qú-ut a-na na-di-na-ni-šu ú-ta-ar-ma* (§278)

Slovíčka (1)

alākum v.	jít
qabû	přikázaný
illik v.	šel, šla
agrum s.	námezdní pracovník
ṭarādum v. (a/u)	poslat
ilteqe v.	vzal(a)
ḫabālum v. (a/u)	škodit
igrum s.	nájemné, mzda
ittadin v.	dal(a)
dannum adj.	mocný
pānū s. pl.	tváře, líce
pānī šakānum ana ...	rozhodnout se pro (něco)
errēšum s.	rolník, obdělavatel
warka adv.	potom
raḫāṣum v. (i/i)	zaplavit
šugītum s. f.	kněžka *šugītum*
mušēniqtum s. f.	kojná
nadītum s. f.	kněžka *nadītum*
aḫāzum v. (a/u)	vzít, brát

wašābum v. (a/i)	bydlet
magārum v. (a/u)	dovolit někomu, být srozuměn s něčím, souhlasit s něčím (+ akus.)
rakāsum v. (a/u)	1. svázat 2. přiložit k prsu
lētum s.	tvář
risibtum s. f.	pl. *risbātum* spor, rvačka
simmum s.	rána, zranění
išām v.	koupil(a)
bennum, binnum s.	lepra(?), epilepsie(?)
maqātum v. (u/u)	1. spadnout 2. napadnout, postihnout (o nemoci)

Překlad (1)

1. jestliže voják *rēdûm* nebo *bā'irum*, jemuž byla přikázána účast na královském tažení, nenastoupil nebo si najal námezdního pracovníka a poslal jej (jako) náhradu za sebe, tento voják *rēdûm* nebo *bā'irum* bude usmrcen
2. jestliže vojenský hodnostář *ša ḫaṭṭātim* nebo *laputtûm* vzal vojákovi *rēdûm* (jeho) výstroj (a) vojáka *rēdûm* poškodil (nebo) pronajal vojáka *rēdûm* za mzdu (nebo) nechal vojáka *rēdûm* v soudní při (napospas) mocnému
3. jestliže někdo pronajal své pole obdělavateli za nájemní rentu a již nájemní rentu ze svého pole přijal, později bůh Adad pole zaplavil
4. jestliže si někdo vzal (za manželku) kněžku *nadītum* a (poté) se rozhodl vzít si kněžku *šugītum*, tomuto člověku to nedovolí, kněžku *šugītum* si nesmí vzít
5. jestliže tato žena nesouhlasila s bydlením v domě svého manžela
6. kojná bez (souhlasu) jeho otce a jeho matky přiložila (k prsu) jiné dítě
7. jestliže syn avílův udeřil do tváře avílova syna, který je (stejného postavení) jako on, zaplatí 1 minu stříbra
8. jestliže avíl udeřil avíla ve rvačce a způsobil mu zranění
9. jestliže ukradl pluh nebo brány, dá 3 šekely stříbra
10. jestliže někdo koupil otroka (nebo) otrokyni a (tohoto otroka či otrokyni) postihla lepra (epilepsie?), vrátí (ho) jeho prodateli

Cvičení (2)

1.

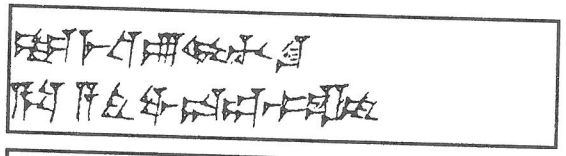

2.

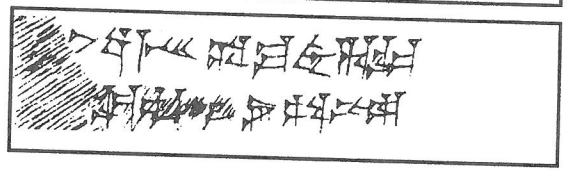

Přepis (2)

1. *ne-me-tam ú-ul ti-šu a-na A-ḫi-we-du-um aš-tap-ra-am* (AbB 3, 12, 4–5)
2. [*aš-š*]*um ṣābī* (ERIM.MEŠ) *ša ma-aḫ-ri-ka* [*ma*]*-ka-al-tum ir-ta-pí-iš* (AbB 3, 51, 8–9)

Slovíčka (2)

nēmettum s.	označení platební povinnosti
tīšu v.	máš
aššum prep.	kvůli
mākaltum s. f.	mísa
rapāšum v. (i/i)	být široký, rozšířit se
maḫrī-ka	před tebou, u tebe

Překlad (2)

1. (protože) nemáš (odevzdávat) daň *nēmettum*, Aḫī-wēdumovi jsem napsal
2. kvůli lidem, kteří (jsou) u tebe, je potřeba mnoho jídla (dosl.: mísa se stala (příliš) širokou)

13 Stativ

13.1 Tvoření

Stativ je slovesný tvar, který se tvoří pouze pomocí konjugačních sufixů. Tyto sufixy se napojují nejen na verbální, nýbrž někdy i nominální kmeny, např.:

**ṣbt*	*ṣabātum*	„uchopit“	*ṣabt-āta*	„uchopil jsi“
**šarr*	*šarrum*	„král“	*šarr-āku*	„jsem král“
**sinniš*	*sinništum*	„žena“	*sinniš-ā*	„jsou ženami“

13.1.1 *Tvoření stativu od verbálních kořenů*

I. stativní kmen se vytváří vložením vokálu *-a-* mezi 1. a 2. radikál verbálního kořene.

Schéma: K_1 + *-a-* + K_2 + K_3 + konj. sufix
3. os. sg. m. má nulový sufix a schéma: K_1 + *-a-* + K_2 + *-i-* + K_3

Paradigma:

	sg.	pl.
1. os.	*pars-āku*	*pars-ānu*
2. os. m.	*pars-āta*	*pars-ātunu*
f.	*pars-āti*	*pars-ātina*
3. os. m.	*paris-Ø*	*pars-ū*
f.	*pars-at*	*pars-ā*

13.1.2 *Tvoření stativu od nominálních kořenů*

Stativní kmen je v tomto případě roven nominálnímu kořeni a konjugační sufixy stativu se napojují přímo na něj: *šarrum* „král“ (kořen **šarr-*):

Paradigma:

	sg.	pl.
1. os.	*šarr-āku*	*šarr-ānu*
2. os. m.	*šarr-āta*	*šarr-ātunu*
f.	*šarr-āti*	*šarr-ātina*
3. os. m.	*šar-Ø*	*šarr-ū*
f.	*šarr-at*	*šarr-ā*

U nominálních kořenů obsahujících vokál *-e-* se konjugační sufixy vlivem progresivní harmonie vokálů mění na:

-ēku, -ēta, -ēti, -et, -ēnu, -ētunu, -ētina, např.
bēlum „pán“ (kořen **bēl-*):

	sg.	pl.
1. os.	*bēl-ēku*	*bēl-ēnu*
2. os. m.	*bēl-ēta*	*bēl-ētunu*
f.	*bēl-ēti*	*bēl-ētina*
3. os. m.	*bēl-Ø*	*bēl-ū*
f.	*bēl-et*	*bēl-ā*

Končí-li nominální kořen na zdvojený konsonant, dochází v 3. os. sg. m. patrně ke ztrátě této reduplikace (viz výše vzor *šarrum*). Končí-li kořen na dva různé konsonanty, vkládá se ve 3. os. sg. m. mezi tyto konsonanty vokál identický s vokálem kořene, např.

ṣeḫr-um „malý“ *ṣeḫer-Ø* „je malý“

13.2 Význam

Stativ je slovesný tvar, který označuje dlouhodobě trvající stav nebo dlouhodobě probíhající děj bez ohledu na jeho časové zařazení (je tedy časově neutrální). Stativ tranzitivních sloves má většinou pasivní význam, ovšem v některých případech může mít i význam aktivní, např.

ḫulqum ṣabit	„ztracená věc je zadržena“
mê ṣabit	„(on) zadržuje vodu“

Stativní tvary utvořené od nominálních kořenů mají význam „je XY“, např.:

amat	„je otrokyní“
awīlāku	„jsem avílem“
sinnišā	„jsou ženami“
bēlet	„je paní“

Cvičení (1)

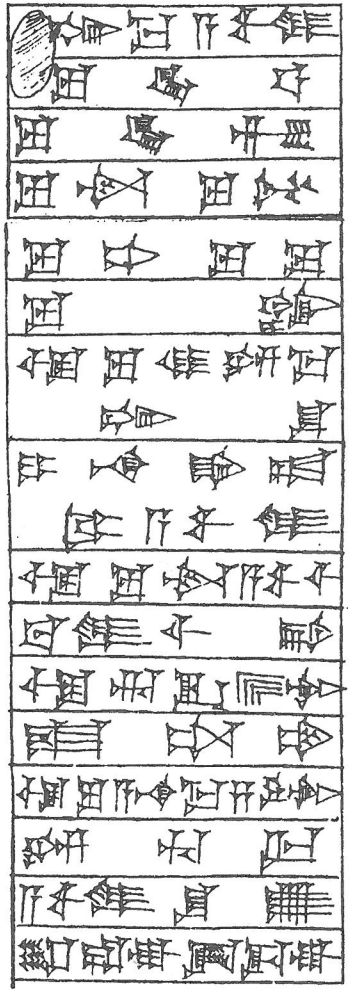

1. – §7

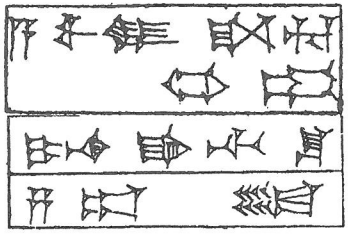

2. – §9a

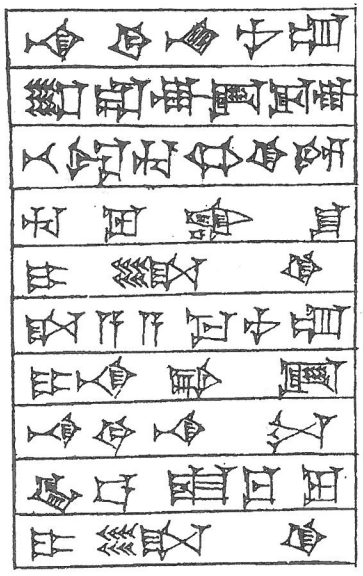

3. – §9b

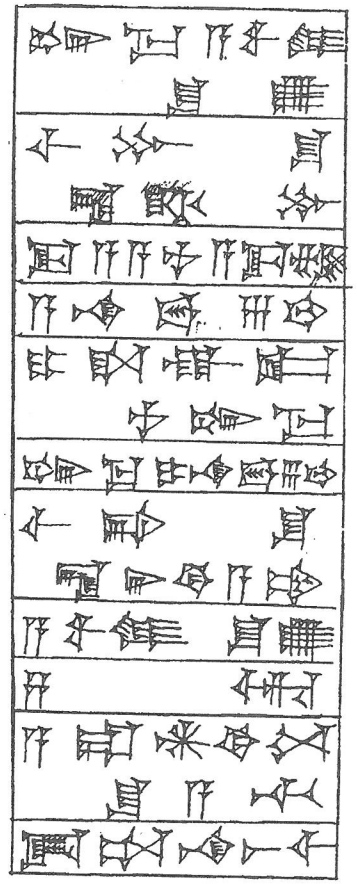

4. – §13

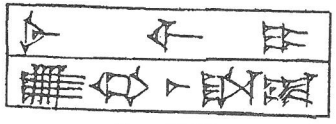

7. – §128

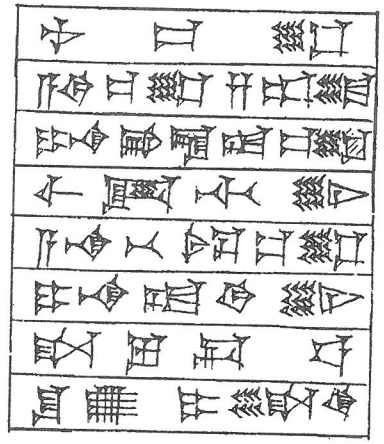

5. – §64

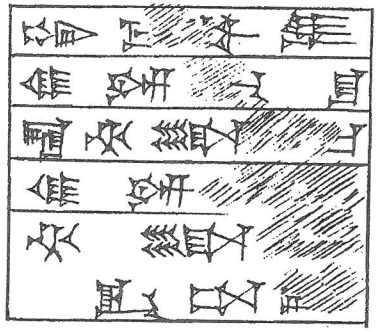

6. – §126

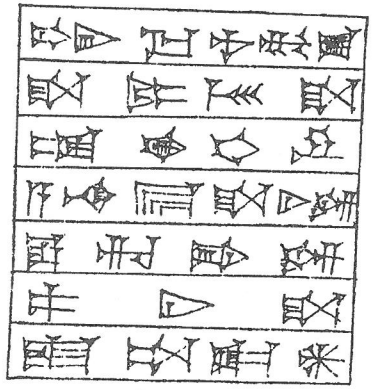

8. – §177

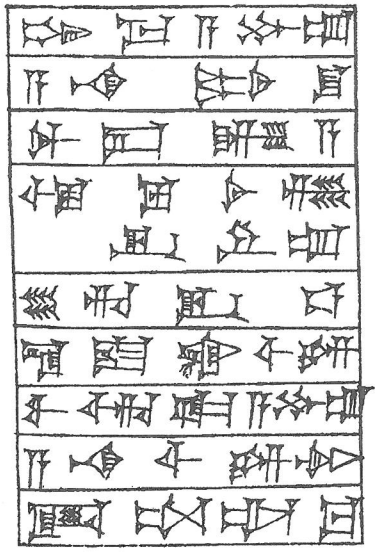

9. – §180a

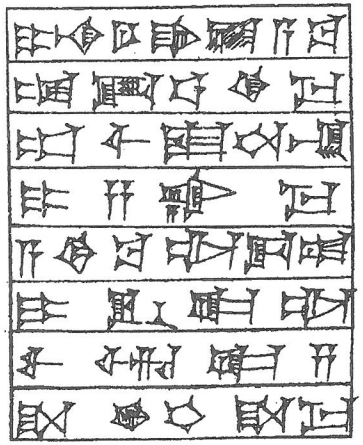

9. – §180b

Znaky a čtení (1)

qer

almattum (NU.MU.SU) „vdova“

gagûm (GÁ.GI$_4$.A) „ženský klášter“

Přepis (1)

1. *šum-ma a-wi-lum lu kaspam* (KÙ.BABBAR) *lu ḫurāṣam* (GUŠKIN) *lu wardam* (ÌR) *lu amtam* (GÉME) *lu alpam* (GU$_4$) *lu immeram* (UDU) *lu imēram* (ANŠE) *ù lu mi-im-ma šum-šu i-na qá-at mār* (DUMU) *a-wi-lum*!*(lim) ù lu warad* (ÌR) *a-wi-lim ba-lum ši-bi ù ri-ik-sa-tim iš-ta-am ù lu a-na ma-ṣa-ru-tim im-ḫu-ur a-wi-lum šu-ú šar-ra-aq id-da-ak* (§7)
2. *a-wi-lum ša ḫu-ul-qum i-na qá-ti-šu ṣa-ab-tu* (§9a)
3. *na-di-na-nu-um šar-ra-aq id-da-ak be-el ḫu-ul-qí-im ḫu-lu-uq-šu i-le-qé ša-a-a-ma-nu-um i-na bi-it na-di-na-nim kasap* (KÙ.BABBAR) *iš-qú-lu i-le-qé* (§9b)
4. *šum-ma a-wi-lum šu-ú ši-bu-šu la qer-bu da-a-a-nu a-da-nam a-na warḫim šeššim* (ITI.6.KAM) *i-ša-ak-ka-nu-šum-ma šum-ma i-na*

warḫim šeššim (ITI.6.KAM) *ši-bi-šu la ir-de-a-am a-wi-lum šu-ú sà-ar a-ra-an di-nim šu-a-ti it-ta-na-aš-ši* (§13)
5. *nukaribbum* (NU.GIŠ:KIRI$_6$) *a-di* GIŠ:*kiriam* (GIŠ:KIRI$_6$) *ṣa-ab-tu i-na bi-la-at* GIŠ:*kirîm* (GIŠ:KIRI$_6$) *ši-it-ti-in a-na be-el* GIŠ:*kirîm* (GIŠ:KIRI$_6$) *i-na-ad-di-in ša-lu-uš-tam šu-ú i-le-qé* (§64)
6. *šum-m[a a]-wi-lum mi-im-[m]u-šu la ḫa-li-[iq]-ma mi-im-[me-e] ḫa-li-[iq] iq-ta-b[i]* (§126)
7. *sinništum* (MUNUS) *ši-i ú-ul aš-ša-at* (§128)
8. *šum-ma almattum* (NU.MU.SU) *ša mārū-ša* (DUMU.MEŠ-*ša*) *ṣe-eḫ-ḫe-ru a-na bīt* (É) *ša-ni-im e-re-bi-im pa-ni-ša iš-ta-ka-an* (§177)
9. *šum-ma a-bu-um a-na mārtī-šu* (DUMU.MUNUS-*šu*) *nadīt* (LUKUR) *gagîm* (GÁ.GI$_4$.A) *ù lu* MUNUS:*zikrim* (MUNUS:ZI.IK.RU.UM) *še-ri-ik-tam la iš*<*-ru*>*-uk-ši-im wa-ar-ka a-bu-um a-na ši-im-tim it-ta-al-ku i-na makkūr* (NÍG.GA) *bīt* (É) *abim* (A.BA) *zí-it-tam ki-ma ap-lim iš-te-en i-za-az-ma a-di ba-al-ṭa-at i-ik-ka-al wa-ar-ka-sà ša aḫ-ḫi-ša-ma* (§180)

Slovíčka (1)

šarrāqum s.	zloděj
qerēbum v. (i/i)	být nablízku
adānum, adannum s.	termín, lhůta
irde-am v.	přivedl(a) sem
sarrum s.	lhář, podvodník
ittanašši v.	ponese
gagûm s.	ženský klášter
ṣeḫḫerum adj.	velmi malý
erēbum v. (u/u)	vstoupit
izâz v.	oddělí si, bude se podílet
almattum s. f.	vdova
zikrum s. f.	kněžka *zikrum*
ittalku v.	odešel/odešla
balāṭum v. (u/u)	žít
ikkal v.	bude požívat, mít užívací právo (dosl.: bude jíst)

Překlad (1)

1. jestliže někdo koupil stříbro, zlato, otroka, otrokyni, vola, ovci, osla nebo cokoli jiného od (dosl.: z ruky) avílova syna nebo avílova otroka bez svědků a smluv, anebo přijal (něco) do úschovy, tento člověk je zloděj a bude usmrcen

2. člověk, u něhož (dosl.: v jehož ruce) byla ztracená věc nalezena (dosl.: uchopena)
3. prodatel je zloděj, bude usmrcen, majitel ztracené věci si vezme svou ztracenou věc, kupec si vezme v domě prodatele stříbro, které zaplatil
4. jestliže tento člověk, jehož svědkové nejsou nablízku a soudcové mu stanoví lhůtu do 6 měsíců, v 6. měsíci své svědky nepřivede, tento člověk je podvodník, ponese trest tohoto soudu
5. dokud bude mít zahradník v držení zahradu, bude dávat z výnosu zahrady majiteli zahrady dvě třetiny (a) on (sám) si bude brát třetinu
6. jestliže někdo, jehož majetek se neztratil, řekl: „můj majetek se ztratil"
7. tato žena není manželkou
8. jestliže vdova, jejíž děti jsou zcela malé, se rozhodla vstoupit do domu jiného (muže)
9. jestliže otec nedal věno své dceři, klášterní kněžce *nadītum* nebo kněžce *zikrum*, potom otec zemřel (dosl.: odešel za osudem), z majetku otcovského domu si (tato dcera) oddělí podíl jako jeden (mužský) dědic. Dokud bude živa, bude mít (na něj) užívací právo (dosl.: bude jíst). Její pozůstalost (je však) jejích bratří.

Cvičení (2)

1.

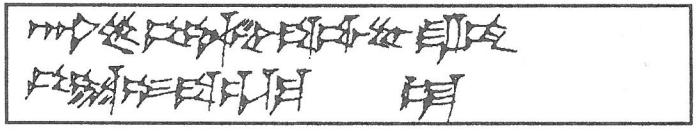

2.

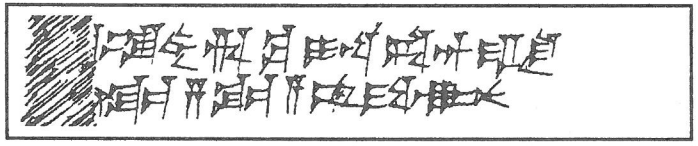

3.

4.

Znaky a čtení (2)

Bābilim:KI (KÁ.DINGIR.RA:KI)
„Babylon"

Přepis (2)

1. *aš-šum še bi-il-tim ša ta-aš-pu-ra-am bi-il-tum ša-al-ma-at* (AbB 3, 10, 4-5)
2. [*iš-tu*] *ṣe-eḫ-re-ku i-na Bābilim*:KI (KÁ.DINGIR.RA:KI) [*zi-ki-ir*]-*ka za-ka-a-am ša-ak-nu* (AbB 3, 22, 22-23)
3. *ša-al-ma-a-ku i-na A-wa-al a-na-ku* (AbB 3, 60, 6-7)
4. *me-e ṣa-bi-it-ma mu-ú ú-ul i-ba-aš-šu-ú* (AbB 7, 9, 12-13)

Slovíčka (2)

šalāmum v. (i/i)	být zdráv, v pořádku
zakûm adj.,	f. *zakītum*, čistý
zikrum s.	jméno
ištu conj.	od té doby, co

Překlad (2)

1. pokud se týká obilí (na) dávky, o němž jsi mi psal, dávka je v pořádku
2. od té doby, co jsem byl malý, založili v Babylonu tvé čisté jméno
3. jsem zdráv (a jsem) v Awalu
4. vodu zadržuje a (proto) voda není